

PAPIER

Dirk Bracke

Van Dirk Bracke verscheen bij Davidsfonds/Infodok:

Een vlieg op de muur (12+)

Blauw is bitter (12+)

Vuurmeisje (13+)

Een lege brug (14+)

Het uur nul (14+)

Stille lippen (14+)

Straks doet het geen pijn meer (14+)

Als de olifanten vechten (14+)

Het engelenhuis (14+)

Zij en haar (14+)

Henna op je huid (14+)

Black (14+)

Over tijd (14+)

Back (14+)

Davidsfonds/Infodok

Bracke, Dirk

Papier

© 2009, Dirk Bracke en Davidsfonds Uitgeverij nv
Blijde Inkomststraat 79, 3000 Leuven
www.davidsfondsuitgeverij.be
Vormgeving cover: Bart Luijten
Foto: Katrijn Van Giel
Vormgeving binnenwerk: Peer De Maeyer
D/2009/2952/50
ISBN 978 90 5908 328 8
NUR 284
Trefwoorden: asielzoekers

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

1.

De lucht bij de haven rook naar vis en olie. Het was een zilte lucht die Liza sinds haar kleuterjaren kende, sinds ze voor het eerst alleen de straten rond de haven en de kade verkende. Er waren weinig meisjes die zo'n vrijheid kregen als zij. Haar moeder was aan borstkanker gestorven toen ze vijf was, pa was altijd met activiteiten bezig waarover hij nooit iets vertelde. Pas toen ze wat ouder was, had ze begrepen dat het iets met politiek te maken had waarbij hij sommige hooggeplaatste figuren hard tegen de schenen schopte. Opa en oma waren te oud om echt vat op hun kleindochter te krijgen. Niet dat Liza een dwarsligger was, maar ze doolde nu eenmaal graag in haar eentje rond.

Als opa en oma zouden weten dat ze soms op een schouderbreedte van het water hinkelde, dacht ze. Een siddering gleed over haar ruggengraat omdat ze zich nu pas realiseerde welke risico's ze vroeger soms nam.

Nu was ze vijftien jaar en ook nu nog leek ze elke dag nieuwe hoekjes, nieuwe magazijnen te ontdekken. Sinds Albanië niet meer onder de verstikkende steen van een streng communistisch regime lag, leken er elke dag andere bedrijfjes, andere boten en andere gezichten in de haven te verschijnen.

Ze draaide haar rug naar de steiger waar de ferry elke dag naar Bari voer. Zoals meestal zat Liza op de betonnen paal die met een armdik scheepstouw de ferry vasthield. Het leek haar ongelooflijk dat zo'n gigantische boot door een touw achteraan en voraan braaf tegen de kade bleef liggen en ze werd het nooit beu om naar de auto's te kijken die in en uit de buik van het schip rolden.

Zelfs aan de haven, waar altijd minstens een briesje wat afkoeeling bracht, was het loom makend heet en Liza bewoog haar hoofd naar de korte mouw van haar truitje om het zweet van haar voorhoofd te wrijven. Gisteren had oma haar haar geknipt. Steeds hetzelfde kapsel. Lang haar dat tot op haar schouderbladen hing

en oma knipte er gewoon enkele centimeters af als ze vond dat Liza's haar te lang werd. Toch was Liza tevreden over haar kapsel. Ze zag dat de jongens haar nakeken als ze voorbijliep. Ze was niet zo naïef te denken dat de jongens enkel naar haar zwarte haar keken, maar dat maakte haar niets uit. Integendeel. Ze had gelukkig het figuur van haar moeder, niet van haar vader, die eerder klein en gedrongen was. Als ze in de spiegel keek was ze, op haar iets te wijde oren na, best tevreden.

De verminkte asfaltweg met de putten die de vering van de auto's martelden, leidde haar naar een wijk waar ook de woonkazerne stond waar ze met pa en haar grootouders woonde sinds ma gestorven was. Het was al zo lang geleden dat Liza zich amper ma's gezicht kon herinneren. De foto's op de kast hielpen wel, maar ze probeerde zich toch liever een levende ma voor de geest te halen.

De brede banden van een 4x4 BMW joegen het stof de lucht in en vertroebelden het zicht op de huisgevels. De donkergetinte ramen verstopten de chauffeur en het leek alsof een onzichtbare macht het geronk van de auto deed aanzwellen tot het geraas van een F1-bolide.

Met een tikkeltje bewondering keek Liza naar de auto, die ondanks het miserabele wegdek in haar richting schoot.

Wat haalt die uit, dacht ze stomverbaasd toen twee wielen van de auto het voetpad op werden gestuurd.

'Idioot!' riep Liza verschrikt uit.

Omdat het nog steeds niet tot haar doordrong dat de auto haar in het vizier had, bleef Liza als gehypnotiseerd naar de auto staren. Toen beseftte ze eindelijk dat ze moest vluchten. Ze wilde zich omdraaien, maar de 4x4 dook als een spook voor haar op, remde brutaal af zodat de motorkap op een paar meter voor haar borst bleef stilstaan.

Liza stond verstijfd van angst.

Aan de passagierszijde werd het portier opengeworpen en een dertiger sprong uit de BMW. Alsof hij wist dat Liza verlamd was,

had hij helemaal geen haast. Liza kon zich niet herinneren dat ze de man ooit gezien had. De kerel had een donkere baard van enkele dagen en zijn ogen waren wat verborgen onder de klep van een groene baseballpet. Liza rook een vage geur van knoflook toen de kerel op enkele centimeters van haar gezicht tot stilstand kwam.

'Waar is je vader?' De stem klonk dreigend en meedogenloos.

Het is zover, vloog het door Liza's hoofd. Oma en opa hadden zowat elke dag voorspeld dat het verkeerd zou aflopen als pa bleef roepen en schrijven dat er zoveel politici corrupt waren.

'Dat je niet kunt zwijgen, tot daar aan toe', had opa gezegd, 'maar noem tenminste geen namen.'

'Wat baat het als ik geen namen noem', had pa woedend gereageerd. 'Dan denkt iedereen dat hij onschuldig is.'

De kerel klauwde naar haar truitje en greep het op borsthoogte vast. In een opwelling wilde ze zijn hand wegslaan, maar verlamd door zijn blik liet ze haar hand weer zakken.

'Ik weet het niet', piepte Liza angstig. 'Ik heb hem sinds vorige week niet gezien.'

De kerel peilde haar ogen en draaide zijn vuist zodat het shirt zich om haar keel schroefde.

'Echt!' kreunde Liza.

De man gromde wat. Hij sleepte Liza mee naar de chauffeur die zijn raampje had neergelaten. Zijn arm hing losjes uit de auto. Een sigaret bengelde tussen zijn vingers. Uit de auto klonk harde hiphopmuziek die het ronken van de motor overstemde.

'Ze heeft hem al een paar dagen niet gezien', zei de kerel met de baseballpet. 'Wat doen we?'

'Voorlopig niets.'

Donkere ogen draaiden naar Liza.

'Wanneer komt hij terug?'

'Weet ik echt niet. Hij is gewoon verdwenen, hij heeft zelfs niets meegenomen.'

De twee keken elkaar vragend aan.

'Zou iemand ons voor zijn?'

‘We moeten zeker zijn. De baas wil geen half werk.’

De kerel met de lookadem drukte Liza achterover zodat haar rug op de motorkap lag.

‘We zien elkaar nog’, dreigde hij. Met een ruk trok hij Liza over-eind en gooide haar tegen een huisgevel. Zonder om te kijken wandelde hij om de terreinwagen en kroop in de auto. Meteen schoot de BMW weg.

Liza staarde de auto met halfopen mond na. Hij verdween als een raceauto om de hoek.

‘Gaat het?’

Liza draaide haar hoofd. Een oud vrouwtje met een vormloze zwarte jurk die bijna tot haar enkels reikte keek haar bezorgd aan. Nu pas merkte Liza dat ook andere mensen haar benieuwd aanstaarden.

‘Het is beter dat je niet met dat soort omgaat’, zei het oudje. ‘Ze zijn slecht.’

‘Wie?’ vroeg Liza, alsof het oudje het antwoord kende.

‘Dat weet ik niet, maar je ziet toch zo dat die mensen slecht zijn.’ Ze sloeg een kruisteken, trok haar hoofddoek wat beter over haar dunne, grijze haar en ze schudde haar hoofd, alsof ze niet kon geloven dat er zoveel slechtheid in de wereld bestond. ‘Pas maar op.’ Ze slofte met hangende schouders verder.

Liza voelde zich alsof ze toevallig in de verkeerde film was terechtgekomen, maar de vrouwen in haar truitje waar de vuist haar had vastgekneld waren echt.

Als in een museum stonden rijen ingelijste fotootjes op de kast en de ventsterbanken. Pa, ma en Liza op het strand, in een speeltuin of naast elkaar op de bank. Bijna elk levensjaar van Liza was op foto vastgelegd. Enkele goedkope, maar moderne Ikeameubelen gaven de kamer een facelift die vloekte met het vergeelde bloemetjesbehang en de uitgesleten vloerbedekking die in de hoeken lichtjes omkrulde.

Liza’s pa had de meubelen vorig jaar gekocht en op een zondag

had hij met de hulp van Liza en opa alles in elkaar geschroefd.

Net zoals de oude vrouw eerder op straat, droeg oma ouderwetse, zwarte kleren. Soms had Liza het gevoel dat ze sinds de Tweede Wereldoorlog geen nieuwe jurk meer had gekocht.

De deur van het keukentje stond op een kier en Liza hoorde aan het gerommel dat oma in de keukenkast een pan zocht die onderaan moest liggen. Opa zat op de bank en keek naar een natuurfilm over mieren.

‘Is er iets?’ vroeg opa. ‘Heb je iets van je vader gehoord?’ Met een natte tomaat in haar hand dook oma naast hem op.

‘Nee’, zei Liza. Ze probeerde haar stem vriendelijk te laten klinken, maar ze vroegen elke keer hetzelfde als ze de deur van het flatje opende. ‘Maar er heeft vandaag wel iemand naar hem gevraagd.’ Liza probeerde haar stem heel gewoon te laten klinken, maar ze kon een kleine irritatie in haar stem niet vermijden. Meteen had ze spijt, het zou hen nog meer ongerust maken.

‘Wie?’ vroeg opa, die de mierenkolonie liet voor wat ze was. Hij stond op en keek Liza in de ogen.

‘Ik weet het niet, maar ze reden met een dure BMW.’

Opa wierp een snelle blik naar oma. Hun gezichten verraadden onrust.

‘Je vader had zich nooit met politiek mogen bemoeien’, zei opa. ‘Hoge heren horen niet graag dat ze corrupt zijn.’

‘Misschien is hij vermoord’, zei oma zacht. ‘Zodat hij hen niets meer kan verwijten.’

In de stilte was enkel de commentaarstem van de tv te horen.

De kilte kroop in Liza’s borst. Natuurlijk had ze daar al aan gedacht.

‘Het is niet de eerste keer dat je vader een paar dagen uit het zicht verdwijnt’, suste opa. ‘Dan horen of zien we ook niets van hen. Omdat het veiliger is voor iedereen.’ De laatste zin sprak hij fluisterend uit zoals haar vader dat soms deed.

‘Ik hoop dat we vlug iets van hem horen’, zei oma met een zucht. ‘En dat hij eindelijk eens een andere bezigheid vindt.’

De school stroomde leeg. Toen Liza het schoolplein verliet, schoten haar ogen door de straat. Ze blies opgelucht wat lucht tussen haar tanden toen ze de donkere BMW nergens kon bespeuren. Sinds twee dagen durfde ze zich amper op straat te vertonen. Enkel snel van school naar haar grootouders en terug. Ze piekerde zich suf over haar vader die nog steeds niet was opgedoken.

Verderop in de straat stond Ledina met enkele meisjes aan de bushalte te praten. Ze droeg nieuwe laarzen en Liza vroeg zich af hoe ze daaraan geraakt was. Haar vader had gewoon een viswinkel. Zoals nog andere meisjes was ze jaloers op Ledina, die altijd nieuwe kleren droeg. Misschien heeft ze een rijke vriend, dacht Liza.

De autobus stopte en Liza stapte uit. Het woonblok lag aan de overkant van het grasplein. De reizigers verspreidden zich over de straten die op het plein uitkwamen. Liza wilde over het grasveld lopen toen...

'Nee toch!' kreunde Liza toen ze de BMW ontdekte. Ze voelde dat achter het donkere glas ogen naar haar keken. In een reflex wilde ze zich omdraaien en wegrennen, maar ze beseftte dat de auto haar in een wip kon inhalen. Er was geen ontsnappen mogelijk.

Onbewust was ze sneller gaan lopen, maar de auto reed het grasplein op en blokkeerde de doorgang. De portieren vlogen open en de mannen sprongen naar buiten. Liza verstijfde.

'We moeten nog eens praten', zei de kerel met de baseballpet. Hij greep Liza bij de schouders en drukte haar tegen de flank van de BMW.

'Weet je al waar je vader is?'

'Nee.'

'Ik maak geen grapjes.' Met een snelle beweging ging zijn hand achter zijn rug. Een seconde later hield hij een staalkleurig pistool vast. Hij drukte de loop tegen Liza's wang zodat haar hoofd achterover werd geduwd.

'Ik weet echt niet waar hij is', kreunde ze moeilijk. Het speeksel in haar mond leek verdampt.

De twee keken elkaar aan en de kerel drukte het wapen dieper in haar wang zodat ze de loop tegen haar tanden voelde.

'Als ik schiet, dan komt je vader wel boven water. Al is het maar voor je begrafenis.'

Liza kon wel huilen van opluchting toen de kerel het pistool wegtrok en het terug op zijn rug tussen zijn broeksriem stak.

'We zien elkaar nog. Dan zul je ons vertellen waar we je vader kunnen vinden of jij bent aan de beurt.' Zonder haast stapten de twee mannen in de auto en ze verdwenen in de richting van het station.

Alsof ze niet kon geloven dat ze haar zomaar lieten gaan, tastte Liza over haar pijnlijke kaak. Ze voelde de afdruk die de loop van het pistool had achtergelaten. 'Er mag geen volgende keer komen', dacht Liza hardop. Ze drukte met haar tong tegen haar wang zodat die opbolde.

Nu zag ze dat mensen vanop een veilige afstand toekeken.

Waarom hebben jullie me niet geholpen of de politie gebeld, dacht ze. Ze herinnerde zich de woorden van pa: sommige politiemensen zijn zo rot als een mispel.

Liza voelde haar benen trillen. Ze duizelde en liet zich op het gras zakken. 'Ik wil die kerels nooit meer zien.'

Drie gezichten keken elkaar geslagen aan.

'Met een pistool...' Oma klakte ongelovig met haar tong. 'Als je vader dat moest weten, dan zou hij meteen...' Ze maakte haar zin niet af omdat ze duidelijk ook niet wist wat er moest gebeuren.

'We kunnen de politie waarschuwen', stelde opa voor. Er klonk weinig enthousiasme in zijn stem.

'Zullen ze Liza geloven?' zei oma bitter. 'En zelfs dan... zullen ze iets uitrichten?'

'Het kan toch niet moeilijk zijn om die auto te vinden. Zoveel zware BMW's rijden er toch niet rond?'

'Er zijn politiemannen die haar vader liever zouden afknallen', zei oma. Ze legde een hand op haar borst en wierp een blik naar de foto waarop Liza haar vrolijk aankeek. Pa stond naast haar, zijn arm om haar schouder.

'Als we naar de politie gaan, is Liza zeker niet meer veilig voor die kerels', meende opa.

Een sombere stilte vulde de kamer.

'Ardit. Misschien weet Ardit wat we moeten doen', opperde opa opeens.

Oma en Liza keken hem aan alsof hij de duivel had geroepen.

'Neef Ardit? Die is altijd betrokken bij allerlei louche zaakjes!'

'Dit is ook louche', zei Liza. 'Ik heb geen zin om nog eens een pistool tegen mijn hoofd te krijgen. Ik moet aan die kerels ontsnappen.' Telkens als ze aan het pistool dacht, werd ze misselijk. 'Jullie hebben toch het adres van Ardit?'

'Zouden we dat wel doen?' vroeg oma beverig. De zorgrimpels maakten diepe groeven in haar voorhoofd.

'Er moet iets gebeuren. Een volgende keer kogelen ze me misschien neer. Dan hoeven we niets meer te bedenken.'

'Zou het niet beter zijn dat je een tijdje bij Ardit onderduikt?' stelde opa voor. 'Die kerels weten waar je woont.'

'Ik denk het', zei Liza. 'Voor geen geld wil ik die kerels nog eens ontmoeten.'

Oma plaatste haar beide handen op het bankkussen en duwde zich overeind. 'Ik heb het adres van Ardits moeder.' Ze slofte moeizaam naar de kast, trok een lade open en nam er een blauw, beduimd notitieboekje uit.

2.

De grijze, gigantische woonkazernes oogden nog triester dan de flatgebouwen waar opa en oma woonden. Ze waren omgeven door verwaarloosde straten en plantsoenen waar dorre struiken en hondendrollen alles nog troostelozer leken te maken. Het had Liza heel wat moeite gekost om de straat aan de stadsrand te vinden. Haar tante had haar het adres van Ardit gegeven en hem met een telefoontje op de hoogte gebracht dat Liza op komst was.

Toen ze bijna bij de deur van het flatgebouw was, kwam een man met een leren jack naar buiten. Zijn ogen bleven lang op Liza rusten.

'Moet je naar binnen?' vroeg hij na een tijdje.

'Ik wil mijn neef opzoeken', zei Liza snel.

De man knikte, maar het was duidelijk dat het hem niets uitmaakte waarom ze binnen moest zijn. Toch hield hij met een hand de deur een eindje open tot ze binnen was. Hij liet de deur los en met een smak sloeg ze dicht. De lichten in de trappenhal deden het niet meer en in het halfduister vond ze op de vijfde verdieping een vuilgele deur van geperst hout.

Iemand heeft een gat in de deur geschopt, zag Liza. Wellicht geen vriendjes van Ardit, dacht ze en ze drukte op de bel.

Tot haar verbazing ging de deur meteen open en stond Ardit met gespreide benen voor haar. Ze had hem sinds haar tiende niet meer gezien, toch herkende ze hem meteen, hoewel... Haar neef was in enkele jaren tijd veel ouder geworden. Aan zijn slapen waren een paar grijze streepjes te zien. Zijn baard was niet geschoren en zijn haar piekte alsof hij net uit bed kwam.

'Ma heeft gebeld dat je op komst was', zei Ardit. Hij liep de kamer in, maar liet de deur open. Liza volgde hem.

Liza liet haar ogen door de kamer gaan. Er waren weinig meubelen; enkel een bankstel, een tafel met vier stoelen en een lage kast. Aan de muur hing een enorm plasmascherm en op de vloer